

Udkast til Strategi for voksne indenfor udsatteområdet

Indledning

Strategi for voksne borgere indenfor udsatteområdet er Varde Kommunes sigtelinje for arbejdet med denne målgruppe i årene 2016-2018.

Varde Kommune har kontakt med ca. 75 socialt udsatte borgere heraf flest mænd.

Det er mennesker over 18 år i udsatte livssituationer med misbrug og/eller psykiske lidelser. Mange lever isoleret med meget sparsom kontakt til familie og venner. De har typisk vanskeligheder i forhold til deres bolig. Måske er de blevet sat ud af deres lejlighed eller de er måske på vej til det, fordi de ikke er i stand til at leve op til de krav udlejer stiller. Det gælder både boliger i Varde men også i høj grad på landet og i de mindre byer i kommunen. Ud over boligproblemer oplever socialt udsatte ofte problemer i forhold til ensomhed, ringe hygiejne og sundhedstilstand. For nogens vedkommende har de ikke mulighed for at komme i bad eller vaske tøj og mange oplever ofte at der ikke er råd til mad og lægeordineret medicin. Det er således borgere med massive problemer ikke kun i forhold til hjemløshed, misbrug og psykiske lidelser, men også i forhold til basale behov som hygiejne, ernæring og sundhed.

Udover de borgere som vi er i kontakt med er der givetvis et ukendt antal borgere, som også er udsatte, men som vi (endnu) ikke har kontakt til.

Forebyggelse

Når vi som mennesker oplever større kriser i vores liv, som fx at vi mister vores arbejde eller bliver skilt, så er der en vis risiko for, at vi også får andre problemer som fx misbrug af alkohol eller andre rusmidler. Vi skal derfor alle være bedre til at spotte de mennesker omkring os, der oplever kriser og som er i risiko for at ende i misbrug eller anden form for udsathed. Hvis man mister sit arbejde, bliver Jobcenteret involveret, så her påhviler en særlig forpligtigelse til at være opmærksom på de borgere, der befinder sig i risiko for at blive udsatte. Såfremt Jobcenteret eller andre spotter en borger, der har behov for hjælp fx i forhold til misbrug, så er det vigtigt, at det med det samme også vurderes, om borgeren og dennes familie har behov for anden støtte.

Forebyggelse handler i første omgang om at støtte børn og unge, der vokser op i udsatte familier, så de ikke selv vokser op og bliver udsatte. Når den unge vokser op vil Varde Kommunes støtte på et tidspunkt overgå fra Børn og Forebyggelse til Social og Handicap. De unge er ofte meget sårbare, når dette skifte sker, fordi de udover deres familiemæssige vanskeligheder også står midt i de mange valg, som unge mennesker skal træffe om uddannelse, arbejde, bolig osv. Det er derfor afgørende, at der er en god overlevering mellem Børn og Forebyggelse, Social og Handicap og andre relevante aktører. Derudover er det vigtigt, at Social og Handicaps støtte tager udgangspunkt i den støtte den unge har fået indtil de overgår til voksenforvaltningen. Desuden bør de to forvaltninger arbejde sammen om at sikre, at den unges skifte fra børn- og ungeområdet til voksenområdet bliver så let som muligt, fx ved at sikre at støtteniveauet bliver nogenlunde det samme.

Bolig

Det er et stort problem, når udsatte borgere sættes ud at deres boliger og dermed bliver hjemløse. Når borgeren ikke længere har en adresse, medfører det flere andre problemer end blot boligmangel, fx kan man ikke få kontanthjælp eller anden støtte fra det offentlige.

Det er derfor afgørende, at der sættes ind med massiv støtte så snart en borger er i fare for at blive sat ud af sin bolig. Det er derfor vigtigt, at vi har et godt samarbejde med boligforeningerne, således at vi i fællesskab kan være opmærksomme på de borgere, der har brug for støtte.

En anden problemstilling er, at enkelte borgere ikke selv ser noget problem, før de er blevet sat ud af deres bolig og ønsker derfor ikke hjælp fra Varde Kommune eller andre. I disse tilfælde vil en § 99 medarbejder løbende opsøge borgeren og på den måde forsøge at skabe kontakt.

En tredje gruppe borgere bor ikke i boligforeningernes boliger men i private lejemål, fx mindre huse eller gårde på landet eller i de mindre byer. Det er ofte mere vanskeligt for kommunale medarbejdere at få kendskab til disse borgere og det er derfor vigtigt, at naboer og andre pårørende ved, at de kan henvende sig til kommunen, hvis der er en borger, som de mener, bør have støtte. Desuden er det afgørende, at der sættes mere tid af til at § 99 medarbejdere har mulighed for at udføre mere opsøgende arbejde, således at medarbejderne kan opspore de borgere, som ikke selv henvender sig.

Tilsvarende ejendomme beboes i nogle tilfælde også af udenlandske arbejdere eller anvendes til bordeller. Nogle af disse borgere kan også være meget udsatte og bør derfor også opsøges af § 99 medarbejdere for at undersøge, hvilken støtte de kan have behov for.

Der er ikke mange hjemløse i Varde, der sover udenfor, men der er nogen få. Det bør derfor overvejes om fx Center Bøgely kan udvides med nogen få herbergspladser, hvor hjemløse kan sove, når de ikke har andre muligheder.

De fleste borgere kan som regel hjælpes på fode igen og tilbage i en almindelig bolig. Men der er også borgere, som fx på grund af misbrugsproblemer ikke ønsker eller ikke er i stand til at bo i en almindelig bolig. Der er derfor behov for 2-4 skæve boliger i Varde, hvor denne borgergruppe kan bo. Skæve boliger bør have en social vicevært tilknyttet, som kan hjælpe borgerne i den udstrækning de ønsker det.

Unge

I Varde oplever vi i øjeblikket flere og flere unge hjemløse ligesom i resten af landet. Mange af de unge har behov for botræning. Der bør iværksættes en undersøgelse af behovet for et ungebotilbud, som tilstræbes at være rusfrit¹. Alle relevante aktører skal inddrages i denne opgørelse, således at vi får et reelt billede af behovet.

Nogle ungdomsboliger er i en vis udstrækning fødekæde til de unge, der ender som hjemløse eller på fx Center Bøgely. De unge har behov for støtte og hjælp til at lære at bo selv. En mulighed kunne være en social vicevært, som var tilknyttet ungdomsboligerne i kommunen.

Netværk og forebyggelse af ensomhed

Socialt udsatte borgere oplever i høj grad ensomhed. Der bør derfor arbejdes langt mere med at danne netværk for disse borgere. Der er store forskelle blandt borgerne på, hvorfor de ender i ensomhed. Det kan skyldes angst for at være sammen med andre, manglende sociale kompetencer, som fx gør at der ofte opstår uenigheder med andre og flere andre årsager. Det er derfor meget individuelt, hvordan borgerne skal have hjælp til at komme ud af deres ensomhed, så den støtte

¹ I Varde Kommune findes i dag Vidagerhus, § 107 botilbud under Socialpsykiatrien, som er helt rusfrit og i Esbjerg Kommune findes Skjoldbo, § 110 boform for unge mellem 18 og 29 år, som ikke er rusfrit. Der er derfor behov for et botilbud, som tilstræbes at være rusfrit, hvor unge kan bo også selvom de indimellem falder i med brug af rusmidler, men hvor der stadig tilstræbes et rusfrit miljø.

der gives til borgeren skal være baseret på netop dennes behov. Der kan fx etableres kontakt til frivillige foreninger, sportsklubber og lign., således at borgeren får relationer til mennesker udenfor miljøet. Derudover bør der også arbejdes mere med at genoptage kontakt til familie og andre pårørende, for de borgere der ønsker det. Der bør også arbejdes mere målrettet på at etablere kontakter borgerne imellem. Dette kan ske ved at etablere mere gruppeorienteret støtte, hvor vi etablerer grupperne og er støttende i en startfase. Disse grupper vil ofte kunne køre videre uden støtte efter en periode og der kan i nogle tilfælde knyttes frivillige til grupperne.

Recovery

Recovery tankegangen handler om at motivere borgeren til selv at tage ansvar. Medarbejderne kan ikke alene sørge for forandringer hos borgeren. Forandringer kræver, at borgeren selv har et ønske om forandringer. Medarbejderens rolle er så at støtte op om dette ønske og guide borgeren, så forandringen bliver så realiserbar som mulig.

Det er vigtigt, at medarbejderne har den samme gejst i forhold til at hjælpe borgerne videre uanset, hvor mange gange de falder tilbage i fx deres misbrug. Nogen borgere oplever skyld overfor medarbejdere, som giver udtryk for, at borgeren ikke har levet op til aftaler om fx at holde sig ædru eller møde op på arbejde. Denne skyldfølelse kan betyde, at borgeren falder endnu dybere ned i sit misbrug og måske afskærer kontakten til medarbejderne. Det er derfor afgørende, at medarbejderne altid er klar til at bakke borgeren op, for så vil borgerne lettere kunne henvende sig, når de får motivation til at ændre noget.

På Center Bøgely arbejdes der med Hjemløsestrategiens CTI metode, hvor målet er, at borgeren kommer i eget hjem så vidt muligt efter ca. 3-4 måneder på Center Bøgely og så får massiv støtte i eget hjem i en periode på ca. 9 måneder.

I Socialpsykiatriens bostøtte arbejder man ligeledes med massiv støtte i starten for de borgere, hvor det er relevant. Støtten trappes ned efterhånden, som borgeren bedre kan klare sig selv. Dette har en stor positiv virkning for borgeren, der så hurtigere kan klare sig selv eller hurtigere kan klare sig selv med mindre støtte.

Beskæftigelse

Det er af stor betydning for social udsatte, at de (igen) får tilknytning til arbejdsmarkedet. Det har bl.a. stor betydning for borgernes selvværd og som forebyggelse af ensomhed. En stor del af borgergruppen har ikke mulighed for selv at finde skånejob eller praktik, idet de ikke har ressourcer til selv at gå ud og lede samtidig med at de kan ikke håndtere mange afslag fra virksomheder. Der er derfor behov for, at vi støtter borgeren i denne proces og hjælper med at finde de virksomheder, som kan tilbyde praktik og skånejob.

Varde Kommune har desuden en socialøkonomisk virksomhed Koppen/Igenbrug, som drives af Café Paraplyen. Virksomhedens overskud anvendes til at skabe beskæftigelse til udsatte borgere. I øjeblikket beskæftiges 4 borgere i flex- og skånejob i Koppen/Igenbrug.

Enkelte borgere er så dårlige, at de ikke kan tilknyttes det ordinære arbejdsmarked og de visiteres derfor til beskyttet beskæftigelse. Dette tilbydes ikke i Varde til denne borgergruppe, men i enten Esbjerg eller Bramming. Behovet er ikke ret stort, så der er ikke behov for et § 103 tilbud til denne målgruppe her i Varde.

For de unge under 30 år har andre kommuner gode erfaringer med at tilbyde gruppeforløb (ca. 10 unge af gangen), hvor der er fokus på beskæftigelse og de problemer de unge oplever, fx angst, transport af sig selv mv. Det er oplagt, at Varde Kommune etablerer lignende gruppeforløb for de unge i Varde.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at denne gruppe borgere ofte rammes særlig hårdt af regler om sanktioner i kontanthjælp, da deres problemer netop gør, at de ofte har flere udeblivelser fra samtaler, aktivisering og lignende.

Sundhed og kost

Socialt udsatte har ofte store sundhedsmæssige udfordringer både i forhold til misbrug, livsstilssygdomme, ernæring, tandpleje mv.

Socialt udsatte borgere har ofte behov for støtte når de skal kontakte kommunen telefonisk, fx når de skal ringe for at bestille madservice. Der er ofte ventetid i telefonen, hvilket borgerne har svært ved at håndtere. Derfor er det nødvendigt, at § 85 og § 99 medarbejdere kan hjælpe borgerne med disse opkald.

Nogen borgere har ikke penge til mad i sidste halvdel af måneden. Det har enorm betydning for borgernes sundhed, når de ikke får noget at spise. Paraplyen har derfor en ordning, hvor borgeren på en gang kan købe mad for hele måneden. Men det er tit svært, at få borgeren til at sige ja til ordningen i starten af måneden og hvis borgeren accepterer det, så sker det ofte kun i en kort periode. En anden mulighed er, at Social og Handicap betaler regningen fra Paraplyen hver måned, men det er ligeledes vanskeligt at få en aftale med borgeren om dette. Der er derfor behov for at støtte disse borgere, så de har mulighed for at få et måltid mad også sidst på måneden. En mulighed er at lave et suppekøkken eller lignende, hvor man kunne få mad uden at skulle betale eller kun skulle betale et meget beskedent beløb.

Socialt udsatte familier kan også opleve ikke at have råd til mad. Paraplyen har derfor etableret et projekt for netop for denne gruppe, Familieklubben. Projektet henvender sig til socialt udsatte familier med børn. Udover at spise sammen og støtte det sociale netværk familierne imellem, så har familierne også et stort behov for at lære, hvordan man laver simpel mad. Men det kræver en relation til familierne for, at man kan få lov til at lære dem noget. De kan være meget utrygge ved, om kommunen kigger dem over skulderen og skjuler derfor deres udsathed så godt som muligt. At Paraplyen er en frivillig organisation gør, at de har mulighed for at komme tættere på denne borgergruppe. Projektet finansieres af private sponsorer til Paraplyen og er fyldt helt op.

Strategiens anbefalinger:

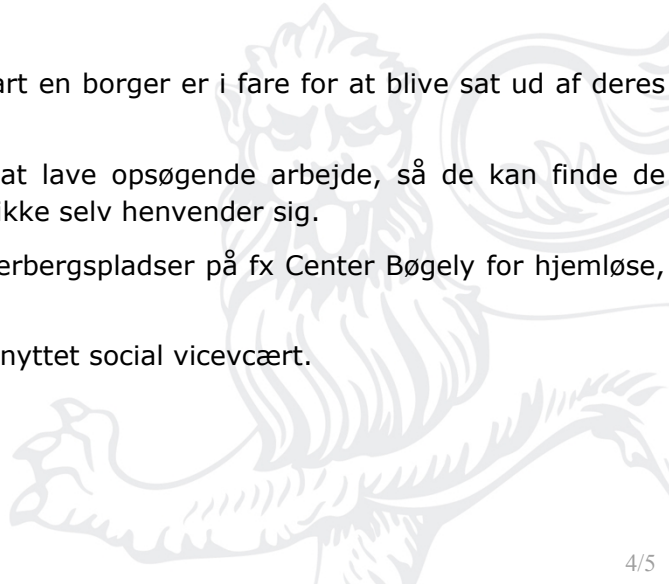
Forebyggelse

- Vi skal alle blive bedre til at spotte mennesker der er på vej til at blive udsatte. Det gælder Jobcenter og andre kommunale aktører – men også familie, venner, bekendte og naboer. Og det skal være nemt at henvende sig til kommunen med sin bekymring.
- Børn og Forebyggelse og Social og Handicap skal arbejde sammen om at sikre at overgangen mellem børn- og ungeområdet og voksenområdet bliver så let som mulig for de unge.

Bolig

- Vi skal sætte massivt ind med støtte så snart en borger er i fare for at blive sat ud af deres bolig.
- § 99 medarbejdere bør have mere tid til at lave opsøgende arbejde, så de kan finde de borgere der har behov for støtte, men som ikke selv henvender sig.
- Det bør undersøges om der skal etablere herbergspladser på fx Center Bøgely for hjemløse, der ikke har et sted at sove om natten.
- Der er behov for 2-4 skæve boliger med tilknyttet social viceværter.

Unge

- Der bør iværksættes en undersøgelse af behovet for et ungebotilbud, som tilstræbes at være rusfrit.
- Støtte til de unge der bor i ungdomsboliger, fx via social vicevært.

Netværk og forebyggelse af ensomhed

- Der bør arbejdes langt mere på at danne netværk for disse borgere. Fx ved hjælp af gruppebaseret støtte.

Recovery

- Der bør gives massiv støtte i starten af et forløb, således at borgeren hurtigt hjælpes på fode igen.

Beskæftigelse

- Vi skal hjælpe borgeren med at finde de virksomheder, som kan tilbyde praktik og skånejob og støtte borgeren i processen.
- Vi bør etablere gruppeforløb for unge under 30 år, hvor der er fokus på beskæftigelse og de problemer unge oplever.

Sundhed og kost

- Borgere, der ikke har råd til mad, bør støttes fx ved at etablere et suppekøkken.

